

ŠTUDIJE PRIMEROV: Contract Rearing

Uvod

Kooperacijska reja plemenskih telic je na Irskem sorazmerno nov koncept, ki se je pojavil, ko so se mlečne črede povečale, zemljišč ob kmetijah pa ni bilo dovolj za širitev črede in povečanje proizvodnje mleka. Zato so nekateri kmetje s proizvodnjo mleka sklenili dogovore z drugimi kmeti o vzreji njihovih plemenskih telic. Nanaša se na kmete, ki nimajo le omejenih površin, temveč tudi tiste z veliko delovno obremenitvijo in omejenim številom stojišč. (Teagasc, 2017). Pogodbenemu rejcu plemenskih telic pa zagotavlja reden dohodek, odpravlja potrebo po nakupu živine in s tem povezanim tveganjem pri kmetih, ki se ukvarjajo s pitanjem in je potencialno donosnejša (boljša donosnost od kmetij, ki se ukvarjajo s pitanjem). Vendar obstajajo tveganja, ki vključujejo:

- Tveganje za izbruh bolezni;
- Izguba kontrole nad upravljanjem črede plemenskih telic (za njihovega lastnika);
- Tveganje za slabše priraste, če pogodbeni kmet ni izkušen rejec ; in
- Tveganje za konflikte med partnerjema (Teagasc, 2013¹).

John O'Connell se na svoji kmetiji poleg kooperacijske reje plemenskih telic ukvarja tudi z ovčerejo. Njegova kmetija se nahaja v Ballinamore, Co. Leitrim, ki je na severozahodu Irske. Trenutno vzreja plemenske telice za kmeta , ki je oddaljen 120 km v Co Mayu. Pred kratkim se je k lastniku vrnila ena skupina telic, druga pa je na kmetiji.

John je poročen, ima tri otroke, ki so v osnovni in srednji šoli. Dela s polnim delovnim časom na kmetiji in je tudi gasilec s krajšim delovnim časom v lokalnem gasilskem društvu, njegova žena pa dela polni delovni čas zunaj kmetije.

John sodeluje v programu BETTER Farm Sheep, ki ga vodi Teagasc. Ta se osredotoča na uporabo najnovejših tehnologij za izboljšanje trajnostnega kmetovanja ovčerejskih kmetij. Program se osredotoča na: upravljanje pašnikov; vzrejo in proizvodne metode. Kot sodelujoča kmetija John tesno sodeluje s Teagascom in zagotavlja podatke o izvajanju praks in olajša izmenjavo teh informacij z drugimi kmeti.

¹Vodič za kooperacijsko rejo plemenskih telic. Teagasc Moorepark.

Osnovni podatki

Ballinamore, Co. Leitrim

Ime Contract Rearing

Leto ustanovitve Začetek sodelovanja v 2014 (tekoča pogodba v veljavi od 2016)

Vrsta sodelovanja Skupina proizvajalcev

Število kmetov/lastnikov/podjetnikov/vključenih kmetij ali podjetij **Dva kmeta**

Podatki o kmetijah

Opis kmetij

John kmetuje na 40 hektarov površin v težjih pogojih kmetovanja. Kmetija je razdeljena na dve enoti podobne velikosti. Za rejo ovac je namenjenih približno 25 ha, za plemenske telice pa 10 hektarjev. Poglavitna proizvodna usmeritev je reja 250 plemenskih ovac, ki vključuje Suffolk, Belclare in Texel pasme. Čreda začne jagnjiti v srednji sezoni od 8. do 10. marca. Značilna je visoka obtežba (zlasti za ta tip zemljišča) in ima visok delež jagnjitev.

Tradicionalno je kmetija imela mlečno čredo, vendar je s prirejo mleka prenehala leta 2000. Johna je reja krav molznic veselila, vendar je zaradi težavnosti pridelovalnih pogojev in obilnih padavin z mlekom težko zaslužiti primeren dohodek. Čredo mlečnih krav je nadomestil s kravami dojljami in si poiskal tudi delo izven kmetije. Čreda dojlj je predstavljala 80% živine, 20% pa ovce.

Ekonomika in dobičkonosnost sta pri reji krav dojlj težko dosegljiva. Dolga zimska obdobja, ko krave preživijo v hlevu in zahtevajo velike količine zimske krme ne omogočajo dosego zadovoljivega profita. Ovce pa nasprotno, dosegajo boljši donos na hektar. Kot posledico, je leta 2013 prodal čredo dojlj in povečal čredo ovac na sedanjo raven. Kljub težkim tlem in visoki količini padavin, Johnu uspeva doseči visoko stopnjo prirasta travne ruše. Prednost ovac je, da bolje izkoristijo travno rušo, medtem ko dojlje puščajo več ostankov, zlasti na slabih tleh.

Poleg tega se bavi tudi z zimsko nastanitvijo krav dojlj drugih kmetov. Izkoristi prosta stojišča in presežno zimsko krmo. Te živali dodatno ne obremenjujejo njegovih pašnikov, saj jih gosti le čez zimsko obdobje.

Podatki o poteku sodelovanja

Poleg ostalih različnih dejavnosti na kmetiji, se John sedaj ukvarja še s kooperacijsko rejo plemenskih telic.

Izvor sodelovanja pri reji plemenskih telic

Po prodaji črede krav doжил leta 2013 je John povečal velikost črede ovac. Vendar pa je hotel tudi razmisliti o drugih možnostih za izboljšanje denarnega toka in dohodkovnega potenciala na svoji kmetiji. Preučil je možnosti s svojim lokalnim svetovalcem iz Teagasc. Ta mu je svetoval, naj razmisli o možnosti kooperacijske reje plemenskih telic. Imel je izkušnje v proizvodnji mleka, interes in naklonjenost do mlečnih krav, zato je menil, da bi mu reja plemenskih telic ustrezala in da bi lahko dosegal dobre rezultate.

Njegov svetovalec v Teagascu je ustanovil "skupino rejcev", v kateri bi kmetje, vključeni v kooperacijsko rejo plemenskih telic, izmenjevali ideje, izkušnje in informacije. John se je udeležil številnih sestankov te skupine, preden se je odločil, da se začne ukvarjati z rejo. John je še naprej aktiven član te skupine in je gostil skupinske sestanke na svoji kmetiji. V skupino je vključenih 20 kmetov.

Svetovalec v Teagascu je Johnu priskrbel kontakt kmeta, ki je bil pripravljen svoje plemenske telice oddati v kooperacijsko rejo drugemu kmetu. Za tega kmeta sedaj redi že drugo skupino telic. Eno skupino je že vzredil in jo vrnil na izvorno kmetijo. Pred tem je imel sklenjeno pogodbo z drugim kmetom.

"Kooperacijska reja je kot zakon"

Kooperacijska reja v praksi

Po prvem kontaktu se je John srečal s svetovalcem iz Teagasc in s kmetom proizvajalcem mleka in pripravil so pogodbo, ki vključuje različne elemente: rezultate reje; upravljanje; plačila. Teagasc je priskrbel predlogo pogodbe, ki so jo prilagodili svojim potrebam. Plačila temeljijo na dnevni prirasti telic in jih prejema več kot 10 mesecev v letu. Svetovalec Teagasc deluje kot posrednik med obema kmetoma (če je potrebno).

Ključni elementi pogodbe se nanašajo na priraste (povečanje telesne mase) in deleže telitev. Telice se tehtajo 3-4 krat na leto. Kot del obveznosti iz pogodbe je tudi Johnova odgovornost za osemenjevanje telic.

"Niti dva pogodbenika nista ista – vse je odvisno od sodelujočih kmetov"

Spomladi rojene telice prispejo na Johnovo kmetijo vsako leto 1. decembra. So križanci novozelandske frizijske in Jersey pasme in običajno tehtajo med 130-190 kg. Na kmetiji ostanejo 1 leto, do naslednjega 1. decembra, ko se vrnejo na domačo mlečno kmetijo in čakajo na telitev. Tam prevzamejo novo serijo telic.

Med letom lastnik telic večkrat kliče na kmetijo, da spremlja napredek. Potrebna Zdravila / cepiva priskrbi kmet, po potrebi pa jih uporabi John.

"Vsakič ko je kmet videl telice, je bil zadovoljen in odnosi ter zaupanje se je krepilo"

Prednosti kooperacijske reje

John je sedaj v svojem drugem letu izvajanja pogodbe s tem kmetom in je do sedaj zadovoljen. Še vedno ni opravil natančne analize finančnih koristi, a načrtuje to s svojim svetovalcem. Vendar pa ugotavlja številne prednosti kooperacijske reje:

- Potencialni nov vir prihodkov za kmete, ki se ne ukvarjajo z mlečno proizvodnjo;
- Reden pritok denarja za kooperacijskega rejca;
- Manj rizika kot pri pitanju za trg;
- Ni potrebnega investicijskega denarja za nabavo živine;
- Ustreza in se prilega drugim dejavnostim kmetije ;
- Mlečne kmetije povečujejo povpraševanje po takšnih storitvah; in
- Pogodba vsebuje podrobne pogoje in zahteve.

John je prav tako predstavil koristi, ki jo kooperacijska reja plemenskih telic prinaša mlečni kmetiji:

- Manj potrebne delovne sile;
- Manjša obtežba površin in manj potreb po krmi;
- Več razpoložljivih površin za mlečne krave;
- Manj potrebnih skupin krav na kmetiji; in
- Možno povečanje mlečnosti krav.

Izzivi/Nevarnosti pri kooperacijski reji

Sedanja pogodba dobro deluje in John ne vidi večjih izzivov. Ugotovil je, da je pogodba zelo odvisna od zaupanja med obema kmetoma in če pride do pomanjkanja zaupanja ali se zaupanje zapravi, potem je pogodba v nevarnosti, da ne bo delovala.

Rejec kooperant mora biti učinkovit (zlasti v upravljanju s travinjem), da doseže zelene cilje pri reji telic, in če ne, potem bodo ogroženi njegovi dohodki.

Kmetje, ki se ukvarjajo s prirejo mleka se včasih težko privadijo konceptu pri katerem drugi kmetje vzrejajo njihove plemenske telice in če mu niso popolnoma predani, potem ne zaupajo takšnemu načinu reje in pogosto iščejo napake.

“Nekateri kmetje se težko sprijaznijo, da nek drug kmet vzreja njihove plemenske telice”

Z angažiranjem v diskusijski skupini in s pomočjo svetovalcev iz Teagasc je John lahko identificiral zadeve, ki jih je bilo treba predebatirati z rejci mlečnih krav; prirasti šibkejših / lažjih živali, uspešnost o semenitev, splošne zadeve upravljanja. Kmetje, ki delujejo brez podpore skupine za razpravo in svetovalcev Teagasc težje opredelijo in obravnavajo vprašanja, ki jih zadevajo.

Pomemben izziv/nevarnost za kooperacijske rejce je pogodba, ki traja le eno leto. Če se rejec mlečnih krav odloči, da v bodoče ne bo obnovil pogodbe, potem kooperacijski rejec zgubi redne prihodke in mora najti drugega rejca mlečnih krav ali pa nabaviti pitovno živino, kar zahteva precej kapitala. Tako nimajo direktnega vpliva na bodoče poslovanje.

Dejstvo, da je na kmetiji prisotna živina iz drugega okolja, predstavlja nevarnost za širjenje bolezni za kmeta gostitelja in

njegove sosede. Pojav bolezni se ne odraža samo na finančni izgubi ampak lahko sledijo tudi prepovedi premikanja živali. Za Johna ta vidik ni tako pomemben, saj ima trenutno na svoji farmi ovce, plemenske telice v kooperaciji pa se nahajajo na drugem mestu.

John prejme živino, ko je stara med 9-10 mesecev, medtem ko jih drugi rejci sprejemajo kmalu po rojstvu, kar poveča riziko in oteži vzrejo zdravih živali.

Tipična pogodba vsebuje določila o deležu brejih telic, tako da kooperacijski rejec nosi rizik težav s plodnostjo in deležem brejih telic.

“Vedno je tvegano nositi odgovornost za živino nekoga drugega”

Zadovoljstvo s kooperacijsko rejo

Na splošno je John zadovoljen s kooperacijsko rejo, saj zagotavlja redne prihodke, telice se dobro razvijajo, dosega cilje reje in kmet, ki redi krave mlekarice, je zadovoljen. Kljub vsemu je sledilo kar nekaj poskusov, da je našel kmeta s katerim je zadovoljen. Poleg tega sta se oba kmeta zavezala k pogovorom o izboljšanju določil dogovora, ki bo koristil obema stranema.

“Na splošno je pri kooperacijski reji več pozitivnega kot negativnega”

Znanje, veščine in usposabljanja

Kooperacijska reja plemenskih telic je osredotočena na priraste in uspešne obrejitve. Zato so potrebna osnovna znanja o oskrbi živine in upravljanjem črede. Za ekonomski učinek je najbolj kritično upravljanje s travinjem in priprava silaže. Kljub težjim pridelovalnim pogojem in visoki količini padavin mu uspe doseči dobro izkoriščenost travnih površin.

Za dosego dobrih rezultatov pri osemenjevanju in strnjenih telitvah, morajo biti kooperacijski rejci veščiji in usposobljeni.

Ker pogodbe temeljijo na dnevni prirasti, morajo biti kooperacijski rejci veščiji v obvladovanju financ in nadzorovanju stroškov. Znati morajo izrabiti priložnosti za znižanje stroškov in povečanje dohodkov z obvladovanjem področij porabe krmil, cepiv in zdravil. Rejce pri tem podpira svetovalna služba Teagasc preko monitoringa stroškov in dosežene dobičkonosnosti.

Posebnega izobraževanja glede kooperacijske reje John ni bil deležen. Ocenjuje pa, da je bila podpora svetovalcev Teagasc in udeležba v debatni skupini, zelo pomembna zanj in za vse rejce, ki se ukvarjajo s kooperacijsko rejo telic.

Priporoča, da bodoči kooperacijski rejci ustanovljajo in se udeležujejo debatnih skupin in da jim je na voljo več informacij o tej temi. Da bi jim olajšali diskusijo, je potrebno zgraditi ustrezno mrežo rejcev kooperantov in poskrbeti za izmenjavo informacij (med rejci mlečnih krav in kooperanti – rejci plemenskih telic). Potrebni je tudi več dogodkov: seminarjev, konferenc, dni odprtih vrat na kmetijah, ogledov kmetij.

Izgradnja in utrjevanje odnosov in zaupanja med rejcem mlečnih krav in kooperantom rejcem plemenskih telic je prav tako pomembno. John verjame, da se tega ne da naučiti ampak moreta to ustvariti le rejca sama. Dostop do informacij, nasveti

in izkušnje drugih bo bolj opremila in seznanila kmete o zadevah, ki lahko vplivajo na rušenje odnosov in zaupanja.

“Rad delam in se zanimam za delo z živino –znam skrbeti in vzrejati plemenske telice”

Nesveti/Priporočila

Nekaj lekcij, ki se jih je John naučil pri kooperacijski reji:

- Pomembno je dobiti kmeta s katerim se ujemata;
- Najbolj kritična točka je zaupanje med rejcem;
- Pri svetovalni službi Teagasc se dobi neodvisno svetovanje in to prednost velja izkoristiti ;
- Debatna skupina je dobra priložnost za izmenjavo izkušenj in učenje;
- Jasen dogovor je pomemben, a vsaka pogodba mora odražati specifične potrebe in okoliščine; in
- Stalen pritok denarja je pomemben in vodi do manj nesporazumov in zmanjša tveganja za kooperacijskega rejca.

“ Zaupanje je najpomembnejše – je 90% pogodbe – če ni zaupanja ni ničesar. ”

“ Kooperacijska reja je kot bi pazil na tuje otroke – nanje še posebej skrbno paziš. ”

Trditve/Vprašanja

- Ali je kooperacijska reja priložnost za dvig dobičkonosnosti vaše kmetije ?
- Ste dovolj usposobljeni za doseganje rejskih ciljev ?
- Ste pripravljeni prevzeti odgovornost za rejo plemenskih telic drugega kmeta ?

Ključne besede

Ključne besede o sodelovanju

Pogodbena reja
Svetovanje
Skupina proizvajalcev

Ključne besede o kmetiji

Mlečna kmetija
Jagnjeta/ovce
Živina

Partnerji

Limerick Institute of Technology:
(Irska)
www.lit.ie/rdi

Hof und Leben GmbH
(Nemčija)
www.hofundleben.de

Asociace
soukromého
zemědělství ČR

Asociace Soukromého Zemedelstvi
Ceske Republiky (Češka republika)
www.asz.cz

On Projects Advising SL
(Španija)
www.onprojects.es

Union de Agricultores y Ganaderos-
Jovenes Agricultores de Jaén (Španija)
www.coagjaen.es

Biotehniški Center Naklo
(Slovenija)
www.bc-naklo.si

Confederazione Italiana Agricoltori Toscana
(Italija)
www.ciatoscana.eu

European Landowners' Organisation
(Belgija)
www.europeanlandowners.org

Socialni mediji

/CoFarm
www.facebook.com/CoFarm-1793897127551330

/COFARM_ERASMUS
www.twitter.com/COFARM_ERASMUS

Spletna stran projekta

www.cofarm-erasmus.eu

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.
CO-FARM: Enhancing COoperation amongst FARMing entrepreneurs
Št.Projekta: 2016-1-IE01-KA202-016870